

کتاب طبری

اون بش کونده بر نشر اولنور دینی ، علمی مجموعه اسلامیه در

صاحب و مدیر مسئولی

ابو العلاء زین العابدین

تاریخ تأسیسی

۱۳۳۰

عدد : ۹ ۳۰ رمضان سنه ۱۳۳۰ پنجشنبه ۳۰ اغستوس ۱۳۲۸ برنجی جلد

بن بونی معاذالله تنجیم ویاخود حساب طریقیله یاخود رجم بالغیب اوله رق سویله میورم
 کتاب الله ورسول رب العالمینک حدیثنه و علمای اعلامک کلام منقوللرینه استناداً
 سویله یورم . اکر بوبابده آرزومند تفصیلات ایسه ک ایکی باب ایله برخامه اوزرینه ترتیب
 ایدوب « آل عثمانک الی آخر الزمان بقای ملک و سلطنتلرینه برهان » نامیله توسیم ایلدیکم
 شو رساله ده سکا تلاوت اولنه جق نقول وشواهدہ احاله کوش دقت ایت .

برکت زاده اسماعیل حق

حقوق

امتحان حاضر لقلری

۷

مفروق تصرفی اراضی مفروضه لری

ملکتمزده حقوق تصرفی اراضی ؛ حقوق خصوصیه [*] استثنائیه [**] دندر .

[*] زبرا افراد بیننده کی معاملاتہ تعلق ایدیور .

[**] اقسام اراضیدن بعضلرینه متعلق احکام مرعیه حاضرہ حقوق مدنیہ من خارجنده برسلسله قواعد اولوب تجارت قانونی کی ماهیت استثنائیه بی حائذر .

۱۲۷۴ تاریخ‌ننده نشر اولنان اراضی قانون حاضری [*] یرلرمنی بش قسمه آپرمشدن :

زیرا اراضی* موجوده ایکی حالده خالی قالمش :

- ۱ — انتفاع اولنور . بوحالدهده ایکی احتمال واردر : منتفی یا معیندرکه باقبولر : ارضک رقبه‌سنه مالکیت کندیننده و یا کندییی کی برشخص معینده ایسه ارض + (ملوک) ، جانب وقفده ایسه (موقوفه) ، بیت‌المالده ایسه (میری) اولور . و یا غیر معیندرکه اوزمان ارضه (متروکه) دینور . ۲ — انتفاع اولنماز . بوحالده ارض ، قیودی تحقق ایتک شرطیله (موات) در . شو تقسیم : اعتباری واستغرافی در .

اعتباری در . یعنی حقیقی دکلدر . زیرا تقسیم اولونان اراضیه ماده قانونیهده ضم ایدیلان قیدلرک بربرینه مابین اولیانیده واردر . اراضی* میریه* موقوفه تعبیرنده اولدینی کی که ایکی قید اجتماع ابدیه بیلیور . [تقسیم اصطلاحاً قیود متباینه و یا متخالفه فی مقسمه ضم اولدیفندن قیود متباین اولورسه تقسیم حقیقی ، متخالف اولورسه اعتباری اولور] استغراثیدر* یعنی عقلی دکلدر . زیرا ساییلان بش قسمه انحصاری عقلاً ثابت اولامش ، تتبع واستغرا ایله اکلاشمشدن . [عدد تک و یا چفت اولور تقسیمی رتقسیم حقیقی وعقلی در]

۱

ملوک :

یعنی بروجه ملکیت تصرف اولنان یرلر . صاحبی برمالکک ملکننده یا به بیله چکی کافه تصرفاتی ایقاعه مقتدردر . ذاتاً ملک برشیشی بالاستقلال ضبطه قادر اوله حق وجهله دست استیلا و تصرفه آلفدر .

برقسمده ورت نوع کوربولور :

(۱) قرا و قصبات قدیمه [**] درونلرنده بولنان ۱ — عرصه لکه مقدار ایله تقید ایتمز

[*] ۳۶۷ ماده دن عبارت اوله رق حکومتجه احضار اولونان اموال غیرمنقوله قانوننامه سی لایحه سی قوه قانونیه جه مظهر قبول اولدینی تقدیرده اشبو قانون مقامنه قائم اوله جقدر . قانون قدیمه کلنجه : (تاریخ احکام اراضی) نامیله بمنه الکرم آریجه دردست طبع بولونان اثرمن تفصیلات لازمه یی احتوا ایلکده در .

[**] اراضی* عشریه و خراجیهده و یا اراضی* میریه دن اولوبده شروطنه موافق صورنده تملیک و یا موادن اولوبده بروجه ملکیت احیا ایدیلان اراضیده احدات اولنان قرا و قصبات طبعیته ملوک اولوب بوراده مقصود قرا و قصبات قدیمه ده کی مساکن ، ابنیه عمارتی و ثغمة سکنی اولان توابعدرکه حضرت عمر رضی الله عنه افندمنک اجتهادلری وجهله هر نوع رسمدن معافدر . شو قدرکه مستقل باغ و بوستان حالته افراغ اولنورسه اسقا اولندینی صویه کوره و یرکویه و یا عشره تابع اولور .

۲ — کنارلرنده بولوب تمه سکنایه اعتبار اولنان و سکنایه متصل اولان برلرکه مقدار ايله تقید ایدر . یارم دوندن یعنی سکز یوز آرشوندن فضله اوله من . [*]

قرادن مقصد کویلر . قصباندن مقصد علی الاطلاق شهرلردر . تمه یی تعیینده اساس : آلم صائیده مبیع آریله مبه حق درجه ده توابعندن اولق ملکیت ایچون دقت اولنه حق جهت ده : قرا وقصبات قدیمه ده بولمقدردر . یکیدن تأسیس اولنلرده کی عرصه و تمه لره ملک دینه من . یعنی مجرد بر قریه نك تشکیلی ؛ ایچنده کی عرصه و اطرافنده کی تمه لره و حتی ابیه برلرینک ملکیتی استلزام ایتمز . ملک دینه بیلمک ایچون ارض یاحد ذاتنده عشریه ، خراجیه اولمی و یا تملیک صحیح ايله تمک و یا ملکیت صورتیه احیا ایدلش بولملی .

(۲) مساغ شرعی موجود و بیت الماله منفعت و مصلحت متحقق اولدینی حالده امامک امریله اراضی امیریه دن بالافراز صائیوب من آلتمش برلر .

کوریلورکه بوراده یدی قید وار : ۱ - وجود مسوغ : مال یتیمی بیعده کی مسوغات بو منزله ده اولان مال بیت المالده ده معتبردر . نه کیم ضرورت مسوغیه تجویز اولنان من مثله فقدان ضرورتده جواز کوسترلیوب ضعف قیمت مسوغی ارغشدر . ۲ — تحقق مصلحت : مقصد منفعت عامه در . بعض فقها ضعف قیمتله طلبده بومنفعتک نیل ایده جکنه قائلدر . ۳ - امر امام .

۴ - ارضک میرمنی : زیرا متروکه ، موقوفه صحیحه صائیلماز مملوکه ايله موانده ده بو اصول جاری اولماز . ۵ - مقرزیت ۶ - وجود عقد بیع : زیرا مجرد تملیک منافعی برجهت تخصیصه اذن معنسانه عمولدردر . ابو یوسف حضرتلری ؛ امام ، مؤذن کی بیت المالده حتی بولان کیمسه لره مجازاً تملیکده ارضک مملوکه اوله حفته قائلدر . حق اولیانه تملیکنامه ایچون بیله فائده ویرمن . ۷ — معجله استیفای من . بوقیدلره اعتنا لازمدر زیرا هر هانکی برینک فقدانی صحت تملیکی عخلدر .

(۳) عشریه که حاصلاتندن عشر آلنان برلر . عشر ، بیت الصدقه یه وضع و شرعا معین کیمسه لره توزیع اولنور . منافعی میرمنی بجایت خصوصنده امر مهم اسقادن طولایی اراضی بی بوجه آتی ایکی یه آیرمق مجبوروی حاصل اولشدر :

۱ — ارض عرب . که بیوک شهرلری اولماق اعتباریه صو تدارکنده طبیعتیه مشکلات کوریلان وحدودی کتب قهقهیه ده معین اولان بوقسم اراضی تماماً عشریه عد اولمشدر . [۱] زیرا ویرکویه تابع طوبیلمقدن مقطوعاً تعیین احتمالی ده حصوله کلبر . صوسزلقدن مضایقه چکن متمکنلرینه قارشى محذور تشکیل ایدن شو احتمالی برطرف اتمک ایجاب ایدر .

۲ — ماعداسی . ایکی احتمال نظره آلتیر : (۱) صلحاً آلتقی : ویرکویه کوستریلان وضادن طولایی ارض خراجیه اولور [۲] . (۲) عنوة آلتقی : بو حالده باقیلور : ماء

[*] تمه خارچنده قلان کنارلرده کی برلر عشریه ، خراجیه ایه لره مملوکه نك اوقسملرینه داخل اولورلر . عکس حالده میریه عد اولنورلر .

[۱] فارض العرب کلها عشریه وهی ارض تهامة و حجاز و مکة و المن و طائف و عمان و البحرین .

[۲] وکل بلدة فتحت صلحاً و قبلوا الجزیه فی ارض خراج . [فناوی هندیه]

عشرية [*] دن اسقا اولبورسه ارض عشریه در . ویرکو وضع اولنه من [٣] ماء خراجیه دن [**]
اسقا اوله بیلورسه امامک صورت اعلانتہ تابعدر . زیرا امام عشریه ویا خراجیه اوله رق اعلاندہ
مخبردر [٤] بویله بر اعلان وقوع بولامش ایسه باقولر : امام + غانیمت تقسیم ، اصحابی یدندہ ابقا
ویابیت المال ایچون محافظه خصوصندہ حائز بولندی بی غیر لکدن غانیمت تقسیم شقی اختیار ایدرسه
ارض + عشریه [٥] اصحابی یدندہ ابقا شقی اختیار ایدرسه خراجیه یعنی ویرکویه تابع اولور [٦] .
ماء خراجیه دن اسقا اولنوبده عنوة آنان اراضی تک عشریه ویا خراجیه اولسی قرارلشمزدن
اول صاحب لریک اسلامی قبول ایتملری امامک بروجه مشروح مخبر لکی حقندہ حائز تأثیر اولماز [٧] .
نته کیم امام عشریه اوله رق اعلانی اختیاردن صکره غیر مسلم اهالی علیه یدندہ ابقا جهتنه کیدرسه
اراضی عشریه اوله رق قالیر ، ویرکویه تابع طولتدندن صکره اسلامله کچن اراضیدن عشر دکل
ویرکو آلدینی کی [٨] . [ابوالسعود مرحوم روم ایلی ابله اناطولی اراضیسنک + امیریه وشام ایله
حلب اراضیسنک + خراجیه اولدیفنی بیان ایلشددر .]
عشر ایله ویرکو اراننده باشلوجه فرقلر شولردر :
١ — عشر مقطوعاً تعیین اولنه من ایکن ویرکو تعیین اولنه بیلور .

[*] ارض عرب حدودی داخلندہ کی صولر ویاغفور بریکنتیلری قویو ، پیکار صولری .
[**] ارض عرب خارجندہ کی صولر ودجله وفرات کی بیوک نهرلر .

[٣] ارض الحراج اذا انقطع عنها ماء الحراج صارت سقي بماء العشر فی عشرية کذا فی المحيط
[فتاوی هندیه] اطلق المصنف فیها اثر اهله علیه تبعاً للقدوری وقیده فی الجامع الصغیر علی مافی الهدایه
بان یصل الیها ماء الانهار فتکون خراجیه ومالم یصل الیها ماء الانهار واستخرج منها عین فی ارض
عشرلان العشر يتعلق بالارض النامية ونماؤها بماؤها فیعتبر السقي بماء العشر او بماء الحراج . انتهى .
[مجمع الانهر] وكل من الاراضی العشرية والحراجية ان سقي بماء العشر اخذ منه العشر . [توبر]
[٤] کل بلدة من بلاد العجم اذا فتحها الامام قهراً وعنوة وترددین ان یمن علیهم برقابهم
واراضیهم ویضع علی الاراضی الحراج وبین ان یقسمها بین الغانمین ویضع علی الاراضی العشر فقال
جعلت الاراضی عشریه ثم بداله فن علیهم برقابهم واراضیهم فان الاراضی تبقی عشریه هکذا ذکر محمد
رحمه الله تعالی فی النوادر والکرخ فی کتابه .

[٥] وكل بلدة فتحت عنوة وقسمها الامام بین الغانمین فی عشرية .

[٦] وما سوى ذلك (ای ماسوی ارض العرب) کل بلدة فتحت عنوة ولم یسلم اهلها ومن
علیهم فی خراجیه ان کان یصل الیها ماء الحراج .

[٧] وكل بلدة فتحت عنوة واسلم اهلها قبل ان یحکم الامام فیهم بشیء کان الامام فیها بالخیار
ان شاء قسمها بین الغانمین وتکون عشریه وان شاء من علیهم وبعادلن کان الامام بالخیار ان شاء
وضع العشر وان شاء وضع الحراج ان کانت تسقي بماء الحراج کذا فتاوی قاضیخان . [فتاوی هندیه]
[٨] ولا یتبیر خراجها ان اسلم مالکها او اشتراها مسلم لما روى ان الصحابة رضی الله تعالی
عنهم اشتروا الارض الخراجیه وادوا الحراج . [مجمع الانهر]

۲ — عشر صنوف معینه [*] دن ماعداسنه صرف اولنه من ایکن وبرکو اولنه بیلور .

۳ — عشر عفو اولنه من ایکن [**] وبرکو عفو اولنه بیلور .

(۴) خراجیه که وبرکو آلتان برلر . وبرکو ، بت الخراجیه وضع ورأی ولی الامر ایله احتیاجات عامه کوزد بله درک صرف اولنور . نه کی اراضی نک وبرکویه تابع طوطیه جنی تفصیلات سابقه دن اکلاشیلور . اراضی وبرکوسی ایکی قسمدر : ۱ — مقاسمه که حاصلاتدن برک تحمکنه کوره عشردن نصفه قدر آلتان . ارضک قوه انباتیه سنه زراعت اقتحام ایله جکی مشکلاته کوره تقدیر اولور . مع مافیه اراضی نه قدر ای اولور سه اولسون نصفدن فضله سی ایستنه من . وبرکو حاصلاته تعلق ایتمیکی جهته برسنه طرفنده زراعت تکرر ایدرسه مکرراً اسقیفا اولنور . نته کیم عدم زراعت حالنده عشریه ده اولدینی کی زراعت تمکن واقندار بولنسه بیله بر شی آرانماز . [۹]

۲ — موظف که مقادیر ایله زراعت صالح اولقی شرطیله برک تحمکنه کوره مقادیر اوزرینه مقطوعاً آلتان . تقدیر ایاهاصلاتدن عیناً آلتیر . مقادیر : دوم . جریب ، فدان کی شبرلدر . دوم معماری قرق ذراع هر بعدر که بیک اتی یوز آرشون طونار جریب : طولاً و عرضاً الشمس ذراع هر بعدر که اوچ یوز آرشون دیمکدر . هر آرشون بدی قبسه و هر قبضه دوت یازمق در . فدان : مصریلرجه درتیوز بیک اتی قبضه بردر . مقطوع وبرکو ذمته تعلق ایتمیکی جهته تکرر زراعت تکرر ایفای استلزام ایدمه جکی کی تمکن حالنده عدم زراعتله ذمتدن ساقطده اولماز . یعنی متصرفک زراعت اتمسه بیله و برمی ایجاب ایدر . فقط مثلاً ارضک زراعت صالح اولماسی حسیله تمکن یوقسه طبیعیدر که وبرکو اوانه من . [کوربیلور که ارازلنده وبرکو نک تکرر وعدم تکرری و اراضی تعطیلده لزوم وعدم لزومی اعتباریله مهم فرق و وارد .]

عشریه نک خراجیه به عشریه نک تحویلی جائز اولمادینی کی وبرکولرده مقاسمه نک موظفه ، موظفک مقاسمه به تبدیلی تجویز اولماشدر .

خلاصه مملوکه اوله رق تصادف اولنان اراضی بودرت نوعدن برینه داخل اولور . بشقه نوع کورولماز . واقعا ۱ — موادتن بروجه ملکیت احیا اولنان برلر خاطر تبادر ایدر ایسه ده بونلرک زماغزده رقبه لری دکل ، بالکنز منفعتلری تملیک اولنور . یعنی احیا نتیجه سننده اراضی ، میریه اولور . مع مانیه ملکیت رقبه زماغزده معتبر فرض اولنسه بیله احیا اولنان اراضیدن خراجیه به قریب اولانلر خراجیه عشریه به قریب اولانلر و یا هر ایکی قسم اراضی نک تام اورتیه سننده بولانلر عشریه تعلق اولنسه جفتدن مملوکه نک عشریه و خراجیه نوعلرینه داخل اولور . آیری بر موجودیت

[*] [انما الصدقات للفقراء الخ] قول کریمنده تعداد بیوریلان صنوفدر : فقیر صنی ، مسکین صنی ، مکاتب صنی ، مدیون صنی ، فی سبیل الله منقطع اولان صنف ، ابن سبیل صنی ، عامل صنی . [**] عشرک عفو و یا برطرفه تخصیصی حالنده باقیلور : ناسیاً و قوعنده تضمین جهته کیدلر . صاحب ارض عشری فقیره تصدیق اعلی در . قصداً و قوعنده باقیلور : صاحب ارض غنی ایسه بت مال خراجدن بت مال صدقه به تضمین ایجاب ایدر . فقیر ایسه عشر مستحق بولدیفندن تضمینه محل قالماز .

[۹] و خراج المقاسمه یتعلق بالخارج لا بالتمکن من الزراعة حتی اذا عطل الارض مع التمكن لا یجب کالشر کذا فی التار خاتیه ناقله عن الظهیریه . [فناوای هندیه]

کوسترمز . ۲ — عقربده آیری برنوع دکدر [*] . بغدادده اراضی ملوکک قسم اعظمی صاحبزینک بلا وارث وفاتیله بیت المالك توارث ایتسندن ناشی اصحابی یدنده جزئی اولهرق فلان اقسام طرف میریدن ضبط ویکرمیده ویا یکری بشده بری صاحبته ووبرکوسی میری به وبرک صورتیله زراعه ایچار اولوب انان حصیه عقر دینلیدی ایچون عقربده تسمیه اولنان اراضی حد ذاتنده وبرکویه تابع اراضیدن بولنقی حسیله خراجیه داخل اولور . اساساً مقطوع وبرکویه تابع خراجیه مالکیزینک ورثه صغار ترکله وفاتری حالنده صغارک زراعت ایدمه مامسندن تحصیل ایدمه جک و طرفین حقنده حائز تأثیر اوله جق محاذیری دفعاً طرف میریدن ارضک آخره مزراعه اعطاسی ، ایجاری وحی بیی جهته کیدیلرک مالکک اصاب ایدن حصه دن ویا ثمن میبیدن حق بیت المالك شرعاً استیفاسی مجاز اولسنه کوره عقربده بوکا قریب برمعامله عد اولمیلور .

مملوکرکک نوع اولید انواع متباقیسی بیننده ایکی فرق واردر :

واقعا مملوکرکک حکمی یتون انواعنده متحد یعنی رقبه سی که ذاتی دیمکدر . وملکیتی صاحب ومالکی اولان کیمسیه عائد اولوب اموال واشیای سائرته مملوکرکک توارث ایدر . دین تأمین ، وصیت تنفیذ ایلر ، بیع ، وقف ، رهن ، هبه ، شفعه مثلاًو احکام جاری اولور . الارزنده حکماً فرق کورمالز . فقط میرجه یاپیلان معامله و طرز تلقیه کوره ایکی فرق بولهیلورز :

۱ — نوع اول که عرصه و تمه لردر . عشر و خراجدن معافدر .

انواع سائرده عشر ، وبرکو؛ استیفا اولور . شوقدرکه اراضی بیت الماله قالنجه ساقط اولور . ایکنجی نوع دیه اشارت اولنان اراضی اکثریا بدالتلک وقف ایدلمکده ایدمه بوقفیت حاصل . تندن عشر ویا میری به لازم التأدیبه وبرکوی استیفایه مانع اولماز [*] . ملک عرصه و تمه لر معاف اولدینی کی قرا وقصبات قدیمه ده کی ایتیه نک اشغال ایلدیکی محالدرده معافدر .]

۲ — بیت الماله قلان عرصه و تمه لر املاک میریه اولهرق رأساً اداره اولنجهنی کی مسوغ آرانقیزین قیمت حقیقیه سیله بروجه ملکیت صاتیله ییلور .

انواع سائر بیت الماله قالنجه ارضی امیرییه حکمی اکتساب ایدر . یعنی یا رأساً اداره ویا بازا ایدمه بدل مثل و محصولندن عشر و خمس کی حصه معینه ایله زراعه تفویض جهته کیدیلور ، صاتیلمسی حالنده ده مسوغ ومصلحت ارانیر . اراضی قانوننده کی « بلا وارث وفات ایله جانب بیت الماله عائد اولری تمیری احترازی دکدر . زیرا اراضی بی وارثک فقدانده سلسله وارثنده درجه مقدم بولنان موصیله بازاد علی التلک آلوب بیت الماله قالماسی ویا احد زوجین کی منحصر بولنه جق وارثک شرعاً رد صورتیله باقی آله مامسی بوزندن حصه مفروضه سندن ماعداسنک بیت الماله قالمسی متصودر . دیمک اولیورکه بعضاً وارث موجود ایکن بیت الماله برقم قاله ییلور . بعضاً ده وارث بولنمدینی حالده بیت المال آله میور دقت !]

اراضی مملوکرکیه عائد تلخیصاتک آتیا انشالله برقم مخصوص اولهرق نشری مقرردر .

[*] حال حاضرده تابع بولندینی احکام ومعاملات اعتباریله ارض میرییه پک بکزه ده اصحاب

عقره ملک ، متصرفلره طابو سندلری وبرلیدی جهته (ایکی سندلی اراضی) دینبور .

[**] بحب العشر والخراج فی ارض الوقف کذا فی الوجیز للکردری . [فتاوی هندیه]

۲

امیریه :

یعنی رقبه سی بیت الماله غائد اوله رق طرف حکومتدن اشخاص معینه به تفویض اولنان یرلر .
منصرفی قانونک تعین ایله یکی قیود و شروط دائره سنده انتفاع و تصرف ایدر . حکومت
انسان تفویضده یاشین بر باره آلیر که آکا طابو یعنی معجله دینور . برده سنوی ۴ عشر ، خمس
کمی حصه حاسلات و یا اجاره زمین . بدل عشر ، مقاطعه نامر بله معین المقدار مبلغ آلیر که بوکاده
مؤجله اطلاق اولنور .

اشبو تفویض : قانونده کی طابو تعریفندن دخی استدلال اوله جنی وجهله شکلا مدتی مجهول
بر اجاره فاسده اولیور سده شوسب فساد طولایسیله حق فسخی قانون ، علاقه دارلردن نزع
ایتمشدر . معلومیت مدت شرطنه اعتنا اولنمه مق صورتیله اجاره دن آبریلان تفویضک وارثه قالمق حق
رجحان تأمین ایتمک کی اجاره ده موجود اولیان احکام مخصوصه سی واردر .

اراضی امیریه کی صورتلرله میریه اولور :

(۱) حین فتحده امام توزیع وابقا صورتیله دکل بیت المال ایچون محافظه بولده بخیرلکنی [*]
استعمال ایتمش اولور . (۲) حین فتحده نصل معامله کوردیکی مجهول اولور . (۳) ملوک کنگ برنجی
نوعندن ماعداسنی بیت المال توارث ایتمش اولور . (۴) ضرور زمان ایله مالکی بیلمه مامک یوزندن
میری به کچش اولور . (۵) ارض موات بالکنز منفعتنه مالکیت صورتیله احیا ایدلش اولور که
بوصورتلرک هر هانکیسی تحقق ایدر سه ارض ۴ میری عد اولنور .

اراضی امیریه نلک بائیمجه افرادی شونلردر :

۱ — تراکه زراعتله ۲ — چایر اوتی ییچوب آلتق ویا حیوانه یدیرمک ۳ — یایلاق و
قیشلاق صوبندن و اوتندن استفاده ۴ — صرعی ۵ حیوانلری رمی ۵ — خرمن یری ، محصولات
اوراده خرمن ایلمه مکله ۶ — قوری ، احتطاب و صور سائره معلومه ایله انتفاع اولنور . ابنیه
واشجارک اشغال ایله یکی عملدرده اراضی امیریه در . حکماً ملک عد اولنمی ماهیت نوعیه سی
حقنده حائر تأثیر دکلدر .

اراضی امیریه نلک انراعی :

۱ — میریه صرفه که منافع میریه سی بیت الماله ویریلن یرلر ۲ — میریه موقوفه که منافع
میریه سی و بعضاً حقوق تصرفیه سی اذن سلطانی ایله برجهت خیره تخصیص اولنان یرلر بویکی نوع
آره سنده منافع میریه نلک محل اعطاسندن بشقه حکماً هان هیچ بر فرق یوقدر . منافع میریه :
۱ — محصولاتدن عیناً آلتان عشر و بعض مملکتلرده خمس مقداری حصه ۲ — ابنیه ، قوری ،
اورمان ، یایلاق قیشلاق ، صرعی ، خرمن و امثالندن مقاطعه ، بدل عشر ، اجاره زمین نامر بله

[*] امام ایچون بعد اخراج الخمس غایبیه توزیع ویا خمس جبقار لفسزین اهالی محلیه بدنده
ابقا ویا کتیریلان اهالی مسلمیه ویا غیر مسلمیه به توزیع ویا علی الاطلاق بیت المال ایچون محافظه
بخیرلکی واردر .

آلان رسوم ۳ — تقویضلرده آلان معجله ۴ — فراغ و انتقالده آلان خرجدر [اراضی امیریهك بوايكنجی نوعه تخصیصات قیلندن اوقاف دینوركه موقوفه لرك اكثری بوقیبل اوقافدنذر، ملوكه دن وقف اولنان نادر در . فقط ارساد دینلان بوقف بروقف صحیح دكلدر . زیرا ارضك دكل منافع میریهك برجهت خیره تخصیصندن عبارتدركه یا رأساً طرف سلطانیدن و یا اذن سلطانی ايله منصرفی و یا بر باشقه سی جانیندن یا بلور . ارساد : بر ارض میری منافعنی مستحقته تعین دیمكدر وقفك صحیح اولماسندن طولانی واقفك شرائطنه رعایت مجبوری یوقدر امام بیت المال ایچون منفعت و مصلحت كوربر ایسه شرط واقفی تبدیل و تغییر حتی موقوفی تنقیص و تزید ایدمیلور . شوقدركه مصارف بیت المالدن برجهته تخصیص اولمش ایسه مثلاً فقیر طلبه علومك خس غنائمه حقلری بولوب انلره تخصیص، تخصیص صحیح اوله جفندن تبدیلی بیت الماله ضرری مؤدیر بناءً علیه امام بوشرطی تغییر ایدمیلور .

اراضی میریه موقوفه ده وقف ایچون اوج صورت وارد خاطر اولور : ۱ — بروقفه افراد عهده سنده بولان ارض میریهك یا لكز منافع میریه سی تخصیص ۲ — و یا رأساً ارضك منافع میریه ايله حقوق تصرفیه سی ۳ — و یا یا لكز حقوق تصرفیه سی تقویض اولمش اولور [*] كه برنجی صورتده وقفك استفاده سی یا لكز منافع میریه دن عبارتدر . ایكنجی صورتده حقوق تصرفیه ده وقعه بولندیفندن وقف منافع میریه بی بحسب التخصیص آلدینی كي حقوق تصرفیه سندنده استفاده ایدرك مثلاً برینه انجار حالنده اجر قده آلیر . اوچنجی صورتده وقف منافع میریه بی ، كندیسنه تخصیص اولدینی ایچون آله من . فقط حق تصرفی حائز اولدیفندن غیره انجار ایلدیكي ارضك اجر تی آلیر . ایكنجی و اوچنجی صورت نوعاً شخص معنویك ارض میری تقویض دیمك اوله جفندن تفصیلات زائده ایچون اراضی میریهك كیلره ویریهكی بحثه مراجعت اولمیلور .]

ماریفی زاده : ابوالاعلی

تصحیح

کیچن نسخه ده (۲۴۸) نجی صحیفهك اوچنجی سطرنده (اولماسنه) کله سی سهواً (اولماسنه) صورتیه ترتیب اولنه رق مقصود اولان معنا تماماً اخلال ایدلش اولدیفندن بروجه اشارت تصحیحی ایجاب ایدر .

[*] شوصورتله اراضی امیریه موقوفه اوجه تقسیم اولنه بیلور و برنجی قسم ايله اقسام متباقیه بیننده شو فرقلر کوریلور : ۱ - برنجی قسمده اراضی قانونی احکامی جاری اولوركن دیگرلرنده اولماز . ۲ - برنجی قسم افراد جانیندن سند خاقانی ايله تصرف اولور ایكن دیگرلری شو صورتله تصرف اولماز . [برات سلطانی ، فرمان عالی ، قیود دفتر خاقانی ايله وقف و یا مشروطه جانیندن تصرف اولور .]